

Mayıs-Haziran 1964 Sayı 11-12

Bu sayıda:

- «Yurdun Sesi»nden korkanlar
- Dış politika çıkmazı
- Kıbrıs çıkmazına nasıl girildi?
- Yabancı sermaye ve B. Almanya
- Mektupların dili
- Yurt dışındaki işçilerimiz
- İşçi hareketleri
- 19 Mayıs ve gençlik
- Basından yapraklar
- Arap dünyasında
- Hikâye: Üç ikiden büyüktür
- Şiirler
- Karikatür

YURDUN SESi

Aylık dergi

POLİTİKA

EKONOMİ

KÜLTÜR

TÜSTAV

«YURDUN SESİ» nden korkanlar

Diyecekler ki, yurdun sesinden, gerçeklerden korkulur mu? Öyle ama, korkanlar, korkularından onun duyulmasını istemiyenler çıkıyor işte. Gazeteler bir haber bastı: «Yurdun Sesi» nin yayılmasına Bakanlar Kurulu yasak koymuş. Bu yasak «Yurdun Sesi» in çıkmasını durduramaz. Ama bu olay, Atatürkçü olduğumun, açık rejimi – demokratik gelişmeyi savunduklarımı, düşükle, padişahçılarla, ırkçılarla, şeriatçılarla, hükümet sandalyasını ele geçirip karşılarındakilerden öc almak isteyen A. P. lilerle savaştığını idia eden İnönücülerin çok dar görüşlü olduklarını ortaya koyar. «Yurdun Sesi» hükümetin halk yararına olmanın tutumunu, politikasını yeriyor, bunu eleştirip doğru yolu gösteriyorsa, halkımız da «Yurdun Sesi» ni tutuyor, ve beğeniyorsa, Bakanlar Kurulunun bu acayip yasağı korkudan başka bir şeyle anlatılamaz.

Öyle pirenlenmeden, öküz altında buzağı aramadan, serinkanlıkla olaylara bakabilmek gerek. Demokratik gelişmeyi, halkımızın Anayasa haklarını yasaklarla kısmak, düşükle unutup Sıkıyönetim yasaklamalarını yabancı kumpanyaların karşısına dikilen grevci işçilere uygulamak, sadece azılı gerici güçlerin, bu güçlerin baş savunucusu A. P. nin değirmenine su akıtmaktır. Çünkü «Yurdun Sesi»nden en çok gocunanlar bunlardır. «Yurdun Sesi», bütün varlığıyla bu en gerici güçlere, en başta halkın bu azılı düşmanlarına karşı geniş yığınları uyarıya, onların tekcepe üzerinde birleşmelerine yardım etmeye çalışıyor. «Yurdun Sesi»nde çıkan bütün yazılar, ele

aldığı bütün konular, işlediği, verdiği bütün olaylar buna tanıktır.

«Yurdun Sesi» yılını yeni doldurdu. Bir sürü güçlükler içinde, çetin koşullar altında gelişmek, değişik çevrelerin, çeşitli okurların, halkın ilgisini, sevgisini birdenbire kazanmak kolay değildir. Ama gene de bu dergi, artık okurların sabırsızlıkla bekledikleri, okuyup yaydıkları, üzerinde düşüncelerini tartıştıkları bir yayın organı olmuştur. Tutunmuştur, aranır olmuştur. İşçisinin, yurtsever subayının, gericiğe karşı duran aydınının, bilgininin, Atatürkçü – devrimci gençlerin, öğretmenlerin, köylümüzün toprak, halkımızın ulusal bağımsızlık davalarına dört elle sarılanların, milleti kopkoyu gericiyle, demokrasi düşmanlarına karşı savunanların «Yurdun Sesi»ne böyle sine ilgi göstermeleri kendiliğinden anlaşılır bir şeydir.

Gerçekten de «Yurdun Sesi» halkımızın canlı dertlerini, isteklerini, sökmeye çalıştığı dâvaları, önümüzde duran en önemli sorunları ele alıyor, bunların çözüm yollarını göstermeye gayret ediyor. Bugün halkımızın, yurdumuzun karşısına, bütün çıplak, lığıyla en büyük bir tehlike dikilmiştir. Düşükle, padişahçılar, ırkçılar, şeriatçılar, faşistler, Atatürk ilkelerinin oldum olası düşmanları, bu en gerici güçler A. P. nin eli altında, onun yönetmenliğinde halkımızın, demokratik gelişmeden, yurdumuzun kalkınmasından yana olan, başıba buyruk yaşamaları için savaşan güçlere meydan okuyorlar. A. P. başları, Senato ara seçimleri kampanyasında, bütün amaçlarının hükümete gelmek,

(Devami arka kapakta)

Dış Politika çıkmazı

27 Mayıs askeri hükümet darbesinden sonra memleketin iç politika meselelerinin basında ve halk arasında tartışılmasına az çok serbestlik sağlandı. Fakat dış politika alanındaki «yasak bölge» işaretine pek dokunulmadı. Çünkü yeni iktidar eski politikaya bağlılığını ilân etmişti ve ona bağlı kaldı. Bununla beraber, memleketin acıklı durumunun gerçek sebeplerini kavrayan, dış politikada bir değişiklik yapmadan iç politikada başarılı bir iş görülemeyeceğine, memleketin kalkındırılmıyacağına inanan bazı cesur politikacıların, aşırı gerici kışkırtmalarına aldırış etmiyerek, fırsat buldukça bu «yasak bölge» ye girmelerine hükümetçe göz yumuldu.

Son zamanlarda, özellikle Kıbrıs politikasında hükümetin Amerika ve İngilterenin zoruyla sürüklendiği çıkmaz, bu «yasak bölge» yi çevreleyen dikenli tellerin gevşetilmesi zorunluğunu doğurdu. Sömürgeci devletlerin kuyruğuna takılmanın memleketi soktuğu zararlar, ilerici, Atatürkçü olmaktan uzak çevreleri ve basını bile hükümetin dış politikasına karşı dile getirdi. Halktan gizlenen acı gerçekler ortaya konmağa başladı. «Cumhuriyet» gazetesi bu olayı şöyle belirtiyor: «Dış siyaset kesiminde dondurulmuş olan Türk insanının kafası, yeni gerçeklere doğru açılmağa başlamıştır. Tabii yıllardan beri konuşulmayan dış politikanın Kıbrıs meselesi de vardı. Türk kamu oyu Kıbrıs adasında son yıllar boyu süren gelişmelerin ne olduğundan habersiz. . . . Türk cemaati liderlerinin tutumu en ufak bir tenkidin ve tahlilin sözgecinden şimdiye kadar geçmiş değildir.»

Halk Partisinin organı «Ulus», «Türkiyenin Korede bir menfaati olup olmadığına bakmadan, hattâ Amerika haklı mıdır bile demeden» ateşe sürüklendiğimizi söyleyerek «Mehmetçikleriniz Kore dağlarında hangi amaç uğrunda kırdırıldı?» diye soruyor. Daha dün dünyayı ve memleketimizi korkunç bir nükleer harbin felâketine doğru sürükleyen Amerikayı resmen desteklediğini hükümetin ilân etmesi olayını hatırlatan bu gazete «Amerikanın melek portresi Türkler tarafından bugün iyice görülmektedir» diyor.

Hemen bütün Türk gazeteleri, «Korede bugüne getirdiğimiz bu dış politikanın yanlışları çok acı bir şekilde ödediğimizi, Natonun dileklerini körükörüne yerine getirmenin dış politikamızda millilik diye bir şey bırakmadıktan başka, Türkiyenin bütün itibarını da kaybettirdiğini belirtmekte, «Natonun dağılmasını beklemeden Nato dışında bağımsız bir politika güdülmesi» üzerinde ısrarla durmaktadırlar.

Bugünkü dış politikanın zararları sadece memleketin dış münasebetleri alanı içinde kalmıyor. Mesele, Amerikanın bizi Korede ateşe atması, Küba

buhranında felâketle yüzyüze getirmesi, Kıbrıs meselesinde kendi çıkarına âlet etmesi ve memleketin dış itibarının hiçe inmesiyle bitmiyor. Bu dış politika acıklı iç durumun da başlıca sebebidir, ve en felâketli olan tarafı da budur.

«Dış politika vagonumuz Amerikan lokomotifine takılılı beri elimize geçen ve elimizden çıkarılara bir göz atalım.» Bu satırları yazan gazete yüzümüzü şu acı gerçeklere çevirmemizi istiyor:

Hükümet Natoya katıldıktan sonra, yani aşağı yukarı onbeş yıldan beri, Türkiye'nin askerî masrafları durmadan artırıldı. Memleketin bütün gelir kaynakları, her şeyden önce, bu masrafların karşılanması amacıyla yöneltildi. Askerî masraflar arttıkça, halkın sırtına yüklenen vasıtalı ve vasıtasız vergiler her yıl daha ağırlaştırıldı. Birleşmiş Milletlerin yayınladığı istatistiklere göre, hayat pahalılığında yeryüzünde Türkiye ile boy ölçüşebilecek bir tek Latin Amerika memleketi-Brazilya kaldı. Yabancı sömürgecilerle memleketimizde ortaklık eden bir avuç zengin alabildiğine palazlanmasına karşılık, yurdumuzun ve halkımızın yoksulluğu alabildiğine arttı. Topraklarında geçinemiyen veya nesiller boyunca üzerinde yaşadıkları ve işledikleri topraklardan «tapu» sahibi ağalar tarafından sürülüp çıkarılan köylüler kitleler halinde şehirlere akın ettiler. Şehirlerde milyonluk bir işsizler ordusu meydana geldi. Ayrıca, köylerimizde üçbuçuk milyon köylü topraksız ve ekmezsiz dolaşiyor.

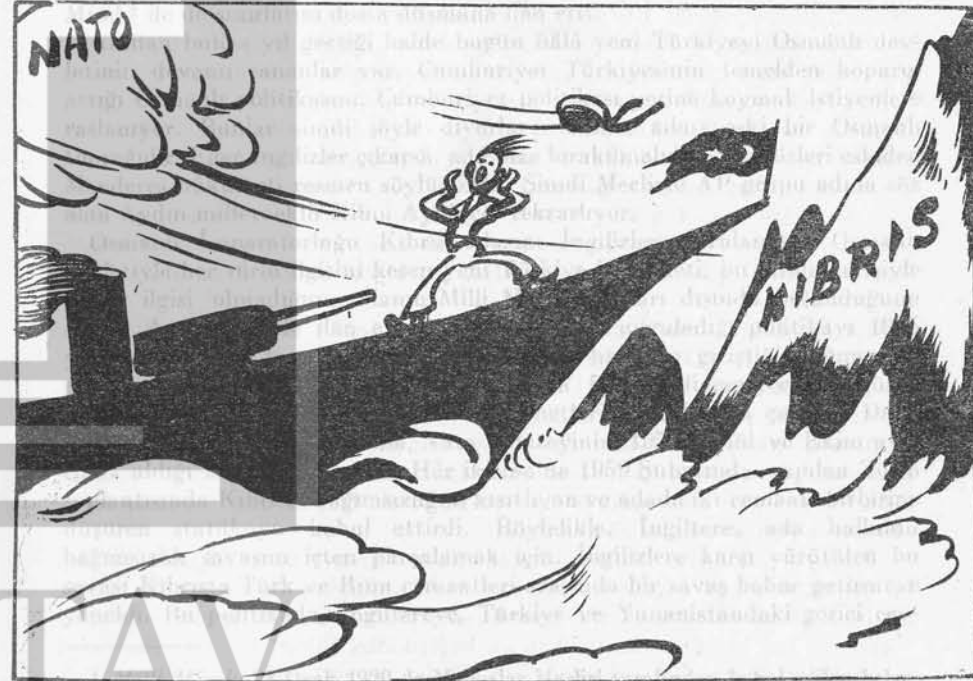
Türkiye Natoya girdikten sonra memleketin milli sanayiini koruması gereken gümrük kapıları ardına kadar açıldı. Nato kodamanlarının dikte ettikleri anlaşmalarla, dilediğimiz memleketle dilediğimiz şekilde alışveriş etmemiz yasaklandı. Dış ticaretimiz her yıl milyonlara dolar açık verir oldu. Dış borçların ağırlığı, daha şimdiden, memleketin kaldıramıyacağı, bundan sonra gelecek nesillerin de taşımak zorunda olduğu bir ölçüye yükseldi.

Natoya katılılı beri, sanayi sektörümüzün milli gelirdeki payı toptopu ancak yüzde 0,4 bir artış kaydetmiştir. Bu hesaba göre, bugünkü şartlar içinde sanayiimizi geliştirmek, kalkındırmak şöyle dursun, onun bu hızla gerilemesini önlemek bile imkânsızdır.

Verem, sıtma, trahom ve türlü başka hastalıklar köylerimizi, şehirlerimizi kasıp kavuruyor. Memleketteki hastaneler parmakla gösterilecek kadar azdır. Köyler okulsuz, kasabalarda ve şehirlerdeki okullar yetersiz ve öğretilimsizdir. Okul çağındaki milyonlarca çocuk başıboş ve bakımsız dolaşiyor. Neylersin ki, devlet bütçesinin gelir kaynakları Nato masraflarının hortumuna bağlanmıştır.

Bir zamanlar sömürgecilere karşı mücadelemizle ve bağımsızlığa kavuşmaktan sonraki dış politikamızla örnek olduğumuz milletlerin çoğu, çetin ve kanlı savaşlardan sonra bağımsızlıklarını sağladılar. Ama ondan sonra tutukları yaşama ve gelişme yolu bizim bugünkü yolumuz olmadı. Bizden çok daha geri kalmış olan bu ülkelerin halkları, sıkıca bağlandıkları bağımsız, tarafsız, barışçı tutumları sayesinde, kısa bir zamanda sosyal ve ekonomik hayatın her alanında elde ettikleri başarılarla şimdi bize örnek olma durumuna girdiler. Türk basını bunu acı acı belirtiyor ve dış politikada köklü bir değişiklik bekliyor.

İsmet İnönü'nün geçenlerde bir Amerikan muhabirine verdiği demeçte «Ben Amerikanın önderliğine inanmıştım. Şimdi bunun cezasını çekiyorum... Türkiye yeni şartlar içinde kurulacak yeni bir dünyada lâıyk olduğu yeri bulacaktır» demesi, memleketin kamu oyunda, basında ve Meclis çevrelerinde büyük bir sevinç uyandırdı. Bu acı itiraftan sonra dış politikada bağımsızlığa doğru kesin bir adım beklemek milletin hakkıydı. Fakat bu itiraftın şimdiye kadar pratikte hiçbir belirtisi görülmedi. Bu durum İnönü'yü bu itirafta samimi kabul etmeyi zorlaştırıyor. Bir defa, sözlerinden şu anlaşılıyor ki, İnönü'yü yakındıran, dış politikanın memleketi sürüklediği yıkım değil, başında bulunduğu hükümeti soktuğu çıkmazdır. İnönü «Amerikan önderliğine inanmıştım, şimdi bunun cezasını çekiyorum» derken, bunun asıl cezasını milletin çektiğini unutmuş görünüyor. Sonra, «ben» diyerek, Amerikaya bağlılığın, yani bugünkü dış politikanın kurucusu kendisi olduğunu hatırlatmak istemesi gariptir. Menderesin daha da kökleştirdiği, yerleştirdiği bu politikanın ana hattının, İnönü daha iktidarı Demokrat Partiye devretmeden önce çizilmiş olduğu bilinmiyen bir şey değildir. Bu tutumun memleket için doğurduğu acı sonuçlar bugün bütün açıklığıyla ortaya çıkmışken, İnönü'nün bunu Amerikan muhabirine ve Amerikalılara yeniden hatırlatmak istemesinde belli bir hedefi olmalıdır. Bu hatırlatmada

Bastankara!

şahsını bir itiraf değil, bir öğünme, hattâ Amerikalılara kendi şahsına karşı bir güven telkin etme çabası sezmemek mümkün değildir.

Bugünkü dış politikanın zararları, yarattığı zorluklar şimdi ortaya çıkmıyor. Atatürkün bağımsız, tarafsız, barışçı dış politikasından ayrılmış beri memleketin adım adım uçuruma doğru gittiğini yurtsever çevrelerimiz sık sık alârm işaretleri vererek bildirmişlerdir. Memleketin girdiği çılgın resmi ağzları, Demokrat Parti devrinde bile, zaman zaman yakındır. Fakat Menderes, uçurum yaklaşıkça yol değiştirmek değil, onu uzatmak, koleleştirici Amerikan «yardımlar» ın artırılması veya azaltılmaması için bir çeşit şantaj taktiği kullanmıştır. Bu taktiğin onun ve hükümetinin feci âkibetini tayin etmekte büyük rolü olduğunu kabul etmemek zordur.

Memleketin hayatı menfaatleri, -bu çeşit taktiklerle bazı köksüz ve oyalayıcı «kazançlar» elde edilse bile- dış politika yolumuzun kesin bir dönüşle değiştirilmesini ve bunun bir an önce gerçekleştirilmesini emrediyor.

KIBRIS ÇIKMAZINA NASIL GİRİLDİ?

Osmanlı İmparatorluğu 1918 Kasımında çöktü. Sevri Antlaşmasını imzaladı. Bu, bağımsız bir devlet için yenilge değil, ölümdü. Türkiye resmen sömürge ilân edilmek üzereydi. Osmanlı İmparatorluğu ölmüş, fakat Türk halkı yaşama azminden hiçbir şey kaybetmemişti. Onun bu azmi o zaman genç bir subay olan Mustafa Kemal'in «Osmanlı İmparatorluğu öldü, yaşasın Türkiye!» cümlesiyle dile getirilmişti. Birinci Dünya Harbi sonunda Anadolu'yu sömürgeleri yapma isteyenleri Türk halkının bu azmi yendi, yurttan kovdu ve yeni Türkiye'yi, Cumhuriyet Türkiye'sini kurdu. Yeni Türkiye, Osmanlılıkla bütün bağlarını koparıp attı. Türk halkı emperyalizme karşı yaptığı milli kurtuluş mücadelesi ile yeni Türkiye'nin temellerini attı. Milli Misak¹ ile de sınırlarını dosta düşmana ilân etti.

Aradan bunca yıl geçtiği halde bugün hâlâ yeni Türkiye'yi Osmanlı devletinin devamı sananlar var. Cumhuriyet Türkiye'sinin temelden koparıp attığı Osmanlı politikasını, Cumhuriyet politikası yerine koymak isteyenlere raslanıyor. Bunlar şimdi şöyle diyorlar: «Kıbrıs adası eski bir Osmanlı toprağıdır. Eğer İngilizler çıkarsa, ada bize bırakılmalıdır.» Bu sözleri eskiden Menderes hükümeti resmen söylüyordu. Şimdi Mecliste AP grubu adına Aydın milletvekili Hilmi Aydınçer tekrarlıyor.

Osmanlı İmparatorluğu Kıbrıs adasını İngilizlere kiralamıştı. Osmanlı devletiyle her türlü ilgisini kesen yeni Türkiye hükümeti, bu kiralama işiyle hiçbir ilgisi olmadığını, adanın Milli Misak sınırları dışında bulunduğunu Lozan Antlaşmasıyla ilân etmiş, Kıbrıs karşı uyguladığı politikayı 1955 yılına kadar bu temele dayandırmıştı. Ada halkının girdiği bağımsızlık mücadelesini açık sömürge idaresiyle daha fazla önlemeyeceğini gören İngiltere, 1955 te Türk ve Yunan hükümetlerini yardımına çağırdı. Daha sonra Türkiye ve Yunanistan'a, Nato Konseyinin, 1958 Eylül ve Ekim aylarında aldığı kararları dayattı. Her ikisine de 1959 Şubatında yapılan Zürih toplantısında Kıbrısın bağımsızlığını kısıtlı ve adada iki cemaati birbirine düşüren statükoyu kabul ettirdi. Böylelikle, İngiltere, ada halkının bağımsızlık savaşını içten parçalamak için, İngilizlere karşı yürütülen bu savaşta Kıbrısta Türk ve Rum cemaatleri arasında bir savaş haline getirmeye yöneldi. Bu politikada, İngiltereye, Türkiye ve Yunanistandaki gerici çev-

¹ Milli Misak: 28 Ocak 1920 de Mebuslar Meclisi tarafından kabul edilen belge. Buna göre, yeni Türkiye'nin, anayurt dışında kalan eski Osmanlı topraklarını hiçbir ilgisizliğiyle tesbit ve kabul edilmiştir.

relerle Adadaki sömürge idaresinin adamları da çok yardım ettiler. Hattâ düşükler hükümeti bu İngiliz politikasını yürütürken, işi Yunanistanla Türkiye arasında bir harbe çevirmek amacıyla Selânikte Atatürkün evine bomba attırması ve 6-7 Eylül katliamını hazırlatmıştı. Bu gerçeği Yassıadada açıklıyan, düşük hükümetin eski Dışişleri Bakanı Fuat Köprülü'dür. 27 Mayıs hareketi Milli Misaktan ayrılan bu politikayı Türk halkına ihanet olarak damgalamıştır. Milli Birlik hükümeti, İngilizlerin Kıbrısta halkı bölme politikasının Türk halkının menfaatlerine aykırı olduğu görüşünü benimsemiş, bu görüşle Kıbrıs Büyük Elçisini değiştirerek, yeni gönderdiği elçi Emecli Kurmay Albay Emin Dirvana'ya şu yolda talimat vermişti: «Kıbrıs Türkleri 80 yıl sömürge idaresi altında yaşamışlardır. Bu idarenin şaşmaz bir «ayır-buyur» politikası vardır. Bunu, adadaki iki cemaati birbirine iftira ettirerek, birbirine düşürerek yapar. Dikkatli olmak, Ada halkını İngilizlerin «ayır-buyur» politikasına karşı uyarmak, yüzyıllarca bir arada yaşamış iki cemaatin bundan böyle de kardeşçe yaşamasına yardım etmek politikası ödevinizdir.»

Büyük Elçi Dirvana işine başlar başlamaz bu politikayı gerçekten uygulayarak kendisinden silâh isteyen Kıbrıslı müfritlere şöyle dedi: «Siz silâhlamp, sonra da yeni bir Selânik hâdisesi yaratıp, Türk cemaatinin ve Türkiye'nin başını belâya mı sokmak istiyorsunuz? Kıbrıs Cumhuriyetine yardımcı olmak, onu yaşatmak gerek. Silâhlanmak lâzımdır diyenlere aldırmaın, işinize bakın.» Büyük Elçinin, daha sonraları Kıbrıs Türk temsilcilerinin kendisine Kıbrıstaki durumu anlattıkları vakit gösterdiği ilgi de, İngilizlerin oyunlarına karşı uyanık olmak gerektiğini kavradığını göstermiştir. O zaman, Kıbrıs Türk temsilcileri kendisine açıkça şunu söylemişlerdi: «Doktor Küçük, Denктаş ve etrafındakiler hepsi İngiliz idaresinin Menderese aktardığı insanlardır. Onlar da adada, Menderesin Türkiye'de yaptığı gibi, kimseyi konuşurmadılar, çaldılar, çırptılar, öldürdüler. Türkler, Rumlarla kardeş gibi geçenebilir, ama askeri üslerin kaldırılmasından ve Kıbrısın tarafsız politikaya yönelmesinden korkan kuvvetler buna engel oluyorlar. Adadaki Menderesçiler İngilizlerle bir oluyorlar. Türklerle Rumları birbirine karşı kışkırtıyorlar.»

Elçi kendisine anlatılanların doğruluğunu, adada karşılaştığı olaylarda gördü. Kıbrıs Türk Partisi kurucularından ve Kıbrıstaki Cumhuriyet gazetesini çıkaranlardan Muzaffer Gürkan ile Ayhan Hikmetin 23 Nisan 1961 gecesi Denктаş ve etrafındakiler tarafından öldürüldüğünü öğrendi. Öldürülenler, çıkardıkları gazetede «Düşüklerin suç ortakları, aklınızı başınıza toplayın, pabuçlarınız halk tarafından dama atılacaktır. Taptiğiniz Menderesin âkibeti size ders olsun» diye yazmışlardı. Büyük Elçi Dirvana öldürülenlerin yurtseverliklerini biliyordu.

27 Mayıs hükümeti Dışişleri Bakanlığının Kıbrıs Büyük Elçisine verdiği bu ödevi, adadaki İngiliz Entelijan Servisi yakından izliyordu. Bu hükümetin Kıbrısta sömürgecilerin «ayır-buyur» politikasına karşı elçiye talimat vermesini hoş karşılamamıştı. Natoya bağlı kalan Gürsel hükümetine elçiyi geri çekirtmekte zorluk çekmedi. Son olaylar da gösterdi ki, İngiltere Türk hükümetine yalnız Kıbrıs elçisini geri çekirtmekle kalmamış, kendi Kıbrıs politikasını da kabul ettirmiştir.

Tıpkı Menderes hükümeti gibi, bu günkü hükümet te, Kıbrısta yürüttüğü İngiliz politikası yüzünden işi Türkiye ile Yunanistan arasında bir harbe götüreceğinden söz ediyor.

Düşük hükümetin Kıbrıs politikasını, Selânikte Atatürkün evine bomba atmasını, 6-7 Eylül katliamını Türk halkının Milli Misak politikasına ihanet olarak damgalıyan 27 Mayıs taraftarı hükümet, bugün Kıbrısta neden Menderes çetesinin çıkmasına girdi? 27 Mayıstan sonra Kıbrısta edilen büyük elçiye, adada İngilizlerin «ayır-buyur» politikası vardır, dikkatli ol diyen politikacılar neden bugün kendileri İngiliz sömürgecilerinin bu «ayır-buyur» politikaları için yurdumuzu bir harbe sürüklemeye çalışıyorlar? Bunun tek nedeni, tek sebebi, 27 Mayısta hükümeti ele geçirenlerin Nato politikasına bağlı kalmakla milli bir Türk politikası güdülemeyeceğini anlamamış olmalarıdır.

A. Çelik

STAV

YABANCI SERMAYE VE BATI ALMANYA

Sömürücü yabancı sermayeden çektiğimiz çilenin uzun ve acı bir tarihi vardır. Askerî, teknik, ekonomik «yardım», borç ve krediler, bankalar ve dış ticaret sistemi, devlet ve özel yatırımlar yoluyla memleketimize giren yabancı sermaye neler getirmedi başımıza! Memleketimize yabancı sermaye akımı özellikle İkinci Dünya Harbinden sonra yeniden hızlandı. Her şeyimiz yabancı sermayeye yeniden teslim edildi.

Yabancı sermaye, milli menfaatlerimiz zararına, Atatürkün «yurtta sulh, cihanda sulh» barışçı politikasına aykırı olarak, memleketimizi en saldırgan, en gerici güçlerin birleştiği emperyalist askerî bloklara soktu. Bu bloklara girmek için, yabancı sömürücü sermayenin yerli ortakları, Mehmetçiklerimizi Korede kırdırmaktan da çekinmediler. Tüm Anadolumuz, emperyalistlerin bir tek saldırı rampası haline getirildi. 500 binlik orduyu yabancı sermaye için beslemiyor muyuz? Yabancı sömürücü sermaye ve onun dikte ettiği politika, zaten fakir olan bütçemizin %40-ını askerî masraflara ayırmak zorunluğunu sırtımıza yükledi mi? Yabancı sermaye, memleketimizi, karagün dostumuz Sovyetler Birliğine, diğer sosyalist memleketlere ve milli kurtuluşları uğrunda savaşan halklara karşı emperyalistlerin saldırganlık plânlarının gerçekleştirilmesinde köprü yapmak amacını gütmüyor mu? Yardım maskesiyle memleketimize giren sömürücü yabancı sermaye, özel olarak Amerikan sermayesi, ekonomimizin ana kollarına hâkim olarak, Türkiye'yi kendi mallarına sürüm pazarı ve yüksek kâr kaynağı haline getirdi mi? Bu yüzden uğradığımız zararlar saymakla tükenmez. Mukadderati doymak bilmez tekelci, sömürücü yabancı sermayeye teslim edilen memleketimiz, bugün inini inini iniyor. Köylümüz sefil, topraksız, köylerimiz doktorsuz, okulsuz, işçi işsizdir. Yurdumuzda bugün insan başına yıllık milli gelir payı 163 dolardır. Geri kalmış memleketlerin en fakirleri arasındayız. Gırtlığa kadar borçlandık. 2008 yılına kadar 1& milyar lira borcu nasıl ve neyle ödiyeceğiz? Hazinesimiz tamtaştır. 118 ton altından yabancı bankalara rehin edilen kısım, o yabancı sermayenin düdüğünü çalanların da itiraf ettikleri gibi, hâlâ yerine konmadı. Hani yabancı sermaye bizi kalkındıracak, Avrupaya yaklaştıracaktı? Hani XX. yüzyıla uygun medeni, zengin bir memleket olacaktık? Yabancı sermaye kimleri doyurdu ve doyuruyor? Her mahallede türetilen milyonleri. Halkımız işte bu politikaya yeter diyor. Yerli büyük sermaye ile işbirliği yaparak memleketimizi soyan yabancı sermayenin ağalığı yeter!

Durum açıktır. Ağır bir ekonomik ve bağımlı politik tutum içinde bulunduğumuz bir gerçektir. Son 20 yıllık devre, yabancı sermayenin amaçla-

rını açıklamıştır. Yabancı sömürücü sermaye memleketimize, politik ve ekonomik bağımlılık, gerilik, işsizlik, sefalet, enflasyon getirdi. Bizi saldırgan askerî pakt ve bloklara soktu. Durum böyleyken, yabancı sermayenin memleketimizi kalkındırdığını söylemek, milli bağımsızlığımızı koruduğu düdüğünü çalmak, halkımıza, milli menfaatlerimize hiyanet etmek değil de nedir? Zamanında yabancı sermayeye sadakat yemini eden bazı çevreler bile, bugün artık onun kalbimize saplanan bir katil-haçeri olduğunu itiraf etmek zorunda kalmışlardır.

Bununla beraber, vaktiyle Amerikan sermayesini memlekete davet eden gerici çevreler, bugün aynı şeyi, Batı Alman sermayesini celbetmek amacıyla yapıyorlar. Aynı milli hiyanet politikası yolundan yürüyor ve bunu gerçekleştirmeğe çalışıyorlar.

Amerikan Senatosunun Türkiye'ye yapılan «yardımın» ve yüksek kâr getirmeyen kredilerin kısılması kararı üzerine, Batı Almanya Türkiye'ye 50 milyon mark vereceğini bildirdi. Tabii pazarlıklar, anlaşmalar biraz uzun sürdü. B. Alman misyonerleri geldiler. Ordumuzu, askerî fabrikalarımızı gördüler. Burunlarını sokmadıkları yer kalmadı. Bu hususta büyük bir faaliyet gösteren Batı Alman Harp Bakanı Von Hassel, ordumuzu teftişten sonra «Türk ordusu kusursuzdur, sadece silâh ve malzeme bakımında donatımında güçlükler vardır» dedi. Bunun mânası, Batı Alman hükümetinin, yapılan anlaşma gereğince Türkiye'ye verdiği 50 milyon markla yine Almanya'dan silâh satın almaktır. Batı Alman sermayesi böylece bir taraftan harp sanayii mamullerine pazar sağlayacak, öte taraftan da yardım maskesi altında gizlenerek militarist amaçlarını gerçekleştirecek, başımıza ikinci efendi kesilecektir. Bu bizim için yeni fedakârlıklar, yeni mahrumiyetler demektir.

Birleşmiş Milletler teşkilâtı istatistiklerinin açıkladığına göre, memleketimize giren her dolar, altı dolar olarak çıkar. Sonra da buna yardım derler, ekonomik kalkınma derler. Fakat kimin kime yardım? Yabancı sermayenin her dolarına beş dolar daha katan Türkiye'ni mi yabancı sermayeye yardım, yoksa yabancı sermayenin mi Türkiye'ye? İstanbulda havaî metro kurmak isteyen «Krupp» un, Keban barajı inşaatını almak, turizmimize yerleşmek isteyen firmaların ve büyük bir bira fabrikası için Vehbi Koç'larla anlaşma imzalayan Alman firması «Schitz» in memleketimizde işleri nedir? Bu yeni anlaşmalar, Krupplara, Koçlara milyonlar kazandırmıyacak mı? Yabancı sermaye memleketimize kara gözlerimiz için gelmiyor. Arkamızda uzun bir acı geçmiş, önümüzde inkâr edilmez bir gerçek var. Vaktiyle Fransız sermayesinin yaptığını ve bugün Amerikan sermayesinin önümüze serdiğini, bundan sonra da Batı Alman sermayesi yapacaktır. Bu gidişle, yakında ülke çapında yine mali iflâs kaçınılmaz olur.

Halit Okçul
(İktisatçı)

Mektuplar Dili

Yıllık tatilimi yurtta geçirdim. Bu arada bazı arkadaşlardan mektup aldım. Cevap yazmağa vakit kalmadan bitti. «Artık» dedim, «canlı cevap veririm, verebildiklerime...»

Belçikada madene çalışan bir arkadaşım vardır: Kara Durmuş derler adna. Şöyle yazıyor: «Canım kardeşim,

Ne desem, ne yazsam hepsi bir artık. Doğrusu bu işte. Hepsi bir. Gurbetlik olduk bir kere. 11 aydır burada çalışıyorum. Sözleşmeye göre 3 ay çalıştıktan sonra 375 frank yövmiye alacaktık. Hâlâ 280-deyiz. Burama geldi. 180 frank yol parası verip Brükselle gittim. Konsolosa çıktım. Çıkmaz olsaydım. Ayaklarımı kırılıyadı. Beni anlıyacak, benim hakkımı savunacak birini bulurum sandım karşımda. Adam elin fabrikatöründen, maden sahibinden daha beter. Bana ne dese beğenirsin? Kim getirdi seni buraya? Türkiye de 7.5 liraya bile iş bulamazken, şimdi bana gelmiş şikâyet ediyorsun. Ağrıma be başım... Baş git! Doğrusun, dedim, doğrusun. Kahabat sende değil, bende, bizde. Senin gibilerini bu yerlere yolhyacakları seçerken gözümüzü dört açmadığımız için, bizde kâbahat...»

Kara Durmuşun mektubuna cevap vermek gerek. Çünkü ben Hamburgtan kalkıp Belçikaya gidenim. Kara Durmuş, kardeşim, biz kendimiz davranmazsak, daha çok kovarlar bizi Konsoloshane kapılarımızdan...

Batı Almanya-Münster'den Taşçı Fazıl yazdığı mektupta üç nokta üzerinde dünüyor: 1-Yurt özlemi. 2-İştin atılış. 3-Teşkilâtsizlik.

Yurt özlemimi şöyle anlatıyor: «Şöyle. Pendikten ileri doğru bir bak. Uzağa bir tanem; uzağa bak. Hah, tam orada Değirmendereyi görürsün. Son defa, ben de öyle görmüştüm. Yemyeşildi. Marmara da cıvılcıvılcı yanıyor güneşte. Vay anam vay, ben ne kara günlere kaldım!»

İştin atılması da şöyle olmuş: «110 kişi bir köğuşta kahyyoruz. Yumruğunu boşluğa sallasan parmakların kırılır. Öylesine kaskatı bir hava. (Bu lâfi emekli şubay Ali söyledi. Doğru anma...) Bir köğuş şefi var. Herif hiçbir şey duymaz. Anteni eksik. Pili biz alalım dedik, amma o anteni almıyor. İş gücü, kapıyı kapat, lâmbayı söndür. Konuşma. Radyoyu kapat. Çeşmeyi açık bırakma falan filân demek... Bana bak, dedim, bırak şu lâfları. Yoksa fena olacak. Zaten canımız çıkıyor. Ne olur yani, kapı açık kalsa? Bırak arkadaşlar biraz da keyfine göre davranış. Bırak biraz su fazla aksın. Biz deniz çocuğuyuz. Suyun sesi bile bize hoş gelir... Herife bunu tercüme ettiler. Aman Allah, sanki anasına sövmüşüm. Bir bağırtı, bir çağırıtı. Kes, dedim. Kesmez. Takım şunun antenlerini, lâf anlasın, dedim. Herifin anteni yok. Pili biz alalım dedik diye gücüne de gitmiş. Üzerime de yürümez mi? Benim de tepem attı. Şöyle bir yaradana sığıp aşkıttim şamarı... Ertesi gün de bana yol verdiler.»

Taşçı Fazıl teşkilâtsizlikten da şöyle yakınıyor: «Kardeşim, yumruk sıkılmak, adam dövmek işe yaramaz. Bunu ben de biliyorum. Elele vermezsek, ne biz kurtuluruz, ne de yurdumuz kalkınır. Geçenlerde Yurtsever Devrim Cephesi diye bir teşkilâtın adını duydum. Burada Batı Almanya'da başlamış çalışmağa. Yolunu bulup ben de katılacağım. Bilmem senin de haberin var mı? ...»

Berber Süleyman Hollandada çalışıyor. Daha önce Belçikada idi. Diyor ki:

«Memleketin haline bir bak... Başladık canlı makine satmağa. Alman, Belçikalı, Avusturyalı, Hollandalı İstanbulda, Ankarada, seçmece canlı makine alıyor. Fiyatlar biraz farklı. Batı Alman adam başına 150 mark öder. Hollanda 180 guldin. Satılık canlı makineler öylesine bol ki! Hem de gönüllü. Ne yapısın, gönüllü olmayıp da? Kemerleri sıkın dediler, sıktık. Biraz daha sıkın dediler, biraz daha sıktık. Ama kendilerine verdikleri nasihat başka: Gevşet kemeri, gevşet... Gevşek kemerleri içine başladılar daha çok doldurmağa. Ne dolmaz göbekleri var! Şimdi de devlet malını, yani millet malını yutmak için dolaplar çeviriyorlarmış. Ey be kardeşim, nedir bu işler? Taşçı Fazıl sana da yazdı mı, Devrim Cephesinden?... Bak işte, buna aklım erdi gitti. Amma, bu sefer idare bizim elimizde olmalı. Yoksa gene oyuna gelirsiniz. Bulunan tornacıların büyük çoğunluğunu patronlar...

Berber Süleymanın adı berber, yoksa kendisi tornacıdır. Çok konuşur ama, boş lâf ettiğini kimsesöyliyemez.

2. Kötle münamel:

Özellikle Batı Almanya'da işlerimize çok kötü münamel edilmektedir. Tabii bunda en başta patronlar geliyor. Evvaz albiş işlerimize insan münamelisi yapınak onların isteminden bile geçiyor. Hâle ne kadar, ne kadar ve daha da kötüsü işimizin kök salması olduğu Batı Almanya'da işlerimize yapılan baskılara dayanarak çok zorlar. «Sizi kim çağırıyor? Nereye isterseniz gidebilirsiniz. Biz ne vermiş olan almak zorundayız. Yoksa ne kadar, ne kadar...» diye tutmuş, sizden de sabırsız yapacağımız zaman gelecek gibi hissediyoruz. İşlerimize yüzüne söylenecek kadar işin batı tarafı Batı Almanya'daki Türk büyük Elçiliği ve Konsolosluktan bu baskılara katılmaları istenmektedir. Almanlar, işlerimizin çok bula, istedikleri radyo istasyonlarını...

Yurt dışındaki işçilerimizin meseleleri (IV)

Bu seri yazımızda, yurt dışında bulunan işçilerimizin çeşitli meselelerini incelemeye çalışıyoruz. Yurt dışında, Batı Almanya, Belçika, Avusturya, İsviçre, Hollanda, Danimarka, İsveç, Norveç ve Fransada Türk işçileri bulunmaktadır. Yalnız bunların büyük çoğunluğu Batı Anlanyada olduğu ve diğerlerinin meseleleri de birbirine çok benzediği için biz örnek olarak Batı Almanyadaki işçilerimizin meselelerini ele alıyoruz.

1. Dil meselesi:

Dil meselesi kendini iki şekilde ortaya koymaktadır. Birincisi, Türkçe. — Özellikle yazılı belgelerde Türkçe meselesi ile karşılaşılıyor. Daha Türkiyede iken yapılan ve işçilerimize imzalatılan sözleşmelerin dili çok çetrefil ve ağırdır. İşçilerimiz bunları okudukları zaman çok defa pek az şey anlamaktadır. Ne bu dolambaçlı dilden de eninde sonunda gene yabancı patronlar yararlanmaktadır. Onun için sözleşmelerin gayet açık ve anlaşılır bir dille yazılması çok önemlidir.

İkincisi, işçilerimizin gittikleri ülkenin dilini bilmemeleri. Çok defa tercüman bulunmaması. Bulunan tercümanların büyük çoğunluğunun patronların istek ve yararına göre hareket etmesi. İşçiden yana olan, onun derdlerini savunan tercümanlar hemen de yok gibi. Tercüman meselesini çözmek için yurt içinde işe başlamak gerek. Fakat, bu arada yabancı ülkelerdeki öğrencilerimizden de yararlanılabilir. Birçok öğrencimiz, bu işi gönüllü veya az bir para ile yapmağa hazır olduklarını gizlemiyor. Eğer yabancı ülkelere gidecek işçi meselelerini düzenleme işi bizim sendikalarımızca ele almırsa, bu tercüman meselesini de onların çözmesi gerekir. Böyle bir davranış, kesin olarak işçilerimiz yararına olur. Yurtta sendikalarımızca yetiştirilecek tercümanların, yabancı patronların bizim işçilerimizi ezimlemesi için çalışmalarını çok daha kolay sağlanabilir. İşçilerimiz, gittikleri ülkelerde çoğluk birlikte barakalarda otudukları için kolay kolay dil öğrenemiyorlar. Öğrenenler ise, belirli bir seviyeyi geçmiyor. Bu durumda tercüman meselesini çözmek, artık yabancı ülkelerdeki işçilerimize yardım bakımından en önemli meselelerden biri olmuştur.

2. Kötü muamele:

Özellikle Batı Almanyada işçilerimize çok kötü muamele edilmektedir. Tabii, bunda en başta patronlar geliyor. Ucuza aldığı işçilerimize insan muamelesi yapmak onların hatırından bile geçmiyor. Hele ırkçılık, gericilik ve daha da kötüsü faşizmin kök salmış olduğu Batı Almanyada işçilerimize yapılan hareketlere dayanmak çok zordur. «Sizi kim çağırdı? Canımız isterse çağışın. Biz ne verirsek onu almak zorundasınız. Yoksa aklıktan geberirsiniz. Çok kafa tutmayın, sizden de sabun yapacağımız zaman gelecek!» gibi lâflar her gün işçilerimizin yüzüne söylenmektedir. İşin acı tarafı, Batı Almanyadaki Türk Büyük Elçiliği ve Konsolosluklarının bu hareketlere kulaklarını tıkamasıdır. Almanlar, işçilerimizin, çok defa, istedikleri radyo istasyonlarını dinlemelerine

bile engel olmakta, hattâ bu yüzden çok sert tedbirlere de başvurmaktadır. Türk işçilerine, iptidai insan, geri insan muamelesi yapan Almanlar, toplum hayatında onlara yervermemekte ve hele aile dostlukları kurulmasına şiddetle karşı durmaktadır. İşçilerimizi çalıştıkları çevre içinde tecrit etmek, tabii patronların işine gelmekte ve özellikle onlar bu havanın keskinleşmesini kışkırtmaktadır. Tecrit edilen işçilerimizin Batı Alman kanunlarını bile öğrenmelerine, resmi haklarını bile tanımalarına imkân kalmamaktadır. Bu durum işçilerimizi çok üzmette, zaten sula özlemi çeken kardaşlarımız daha da ezilmekte ve darbe üstüne darbe yemektedir.

Türk sendikalarının bu meseleyi de ele almaları için hiçbir sebep yoktur. Tabii, yabancı diyarlara giden işçilerimizin meselelerinin çözümü sendikalarımıza verilirse. O zaman, Türk sendikaları Batı Alman İşçi sendikaları ile kuracakları sıkı bağlarla, bu tecrit edilme meselesini de önleyebilir ve işçilerimizin alman işçilerinden gerekli yardımı görmelerini sağlayabilir.

Yurt dışındaki işçilerimizin meseleleri her gün biraz daha artmaktadır. Herdeki sayılarımızda yerimiz oranında bu meseleleri incelemeye çalışacağız.

Türk Sözeri

1954

Dünya İşçi Hareketleri

1 Mayıs bizde de bayram olacak

Dünya işçilerinin, demokratik hakları uğrunda savaş, birlik ve dayanışma bayramı 1 Mayıs, bu yıl, hürriyetin hapislerde yatırılmadığı memleketlerde büyük törenler ve resmigeçitlerle kutlandı. Günümüzün, sömürücülüğe karşı emeğin kurtuluşu, sömürgecilğe karşı milli kurtuluşlar, genel ve tam silâhsızlanma ile harpsiz bir yaşantı, barış çinde ekonomik yarışma gibi ana dâvaları uğrundaki mücadelede devrimci güçlerin en önünde yürüyen dünya işçileri, diğer emekçi ve halkçı güçlerle kendi ülkeleri çapında birlik ve milletlerarası alanda dayanışma azimlerini bu 1 Mayısta da bir daha belirttiler.

Sosyalist memleketler işçileri, devrimci ülkülerini gerçekleştirmiş yönetici sınıf olarak, emekçi köylüler ve halkçı aydınlarla birlikte, insanın insanı sömürmediği yeni toplumu kurmaktaki başarılarını bu 1 Mayısta bir daha kutladılar. Ve halkın yaşama seviyesini kat kat yükselterek en ileri toplum düzenine götüreceğ daha büyük ekonomik, sosyal, ilimî, teknik ve kültürel hamlelerin programlarını barış şartları içinde gerçekleştirme azimlerini belirttiler.

Aynı amaçlara varma mücadelesine devam eden kapitalist memleketler işçileri, Batı Almanya'da, Fransada, Amerikada, bazı Güney Amerika memleketlerinde harpçi yöneticilerin faşist baskılarına rağmen, 1 Mayısta toplandı, mitingler tertipleddiler. Bu ülkelerin yöneticilerini, çağımızın değişen şartlarına ayak uydurmaya, milletlerarası anlaşmazlıkları barışçı görüşmelerle çözmeye yoluna girmeye, atomlu-atomsuz silâhsızlanmaya çağırdılar. Halkların kesesinden her yıl silâhlanma yarışına yatırılan 120 milyar doların çalışan insanların sofrasına konmasını istediler.

Bu yıl Cezayirde, Mısırdaki, Hindistanda, Endonezyada da parlak örnekleri görülen bu birlik ve dayanışma gösterilerine, ancak İspanya, Portekiz, Brezilya v. s. gibi faşist idarelerin hüküm sürdüğü ve hürriyetin hâlâ hapislerde yatırıldığı memleketlerde göz açtırılmadı.

Ne yazık ki, saldırgan askerî bloklarda üyeliği, bağımlı politikası ve yarı sömürgeleşmiş ekonomisi yüzünden geri kalmış ülkeler arasında sayılan Türkiyemiz de, bu konuda, aşırı gericiliğin faşistleştiği İspanya, Portekiz gibi memleketler arasına itilmiştir. Yurdumuzda kırk yıllık cumhuriyete rağmen, bu cumhuriyeti yaratan milli kurtuluş savaşı Anadolusunda can düşmanımız emperyalistlere karşı milli burjuvazi ile tek cephe saflarında, en önde döğüşen işçilerimize, emekçilerimize bugüne dek demokratik hak ve hürriyetleri uğrunda teşkilatlanma ve mücadele imkânları eksiksiz olarak verilmemiştir. Sınıf olarak varlıkları bile inkâr edilerek, peşin hükümlü kanun engelleri ve yasaklarla, 1 Mayısı ulusal ve enternasyonal ölçüde kutlamak bile kendilerinden esirgenmiştir. İşçilerimiz bu 1 Mayısta da aynı yasaklarla göğüsleddiler.

Bugün yurdumuzda, çalışanın hakkını arama ve emeği değerlendirme yolunda Grev ve Toplu Sözleşme Kanunu ile ileri adımlar attıklarına söyliyenerin, bu hakkı toplulla imkânlarını kısıtlayan engelleri, Anayasayı aykırı antidemokratik kanun ve maddeleri, bunlara dayanan yasakları kaldırma meselesini de düşünmeleri gerekir. İsteseler de istemeseler de, sendikacılığımızın gelişmesi, kendi partisiyle de siyasi mücadele alanına giren işçilerimizin direnmesi onları bu yola yöneltecektir. Teşkilâh mücadele yolunda, bugün az da olsa, ekonomik-sosyal başarılarıyla ümit verici adımlar atan bizim işçilerimize de «bahar bayramı» gibi maksatlı üydürmelerle, birlik ve dayanışma bayramı 1 Mayısı unutturmak mümkün değildir. Zira hayatın baharı, ancak hâk ve hürriyet savaşının üstün geldiği yerde başlayabilir.

Tarihi tecrübe göstermiştir ki, en sağlam hapisanelerin ömrü bile hürriyeti çürütmeğe yetmemiştir. Bugün artık Bastıl yok, amma hürriyet var. Hitlerin zindanları, kampları, insan yakan fırınları yıkıldı, amma hürriyet ayakta. Hürriyet bütün dünyada milli kurtuluşa, demokrasiye, bağımsızlığa, sosyal adalete, barışa doğru 1 Mayıslarla yürüyor. Bu yürüyüş, insanla yaşattır.

Türk işçileri de özgürlükle yürüyecekler. 1 Mayıs geleneğinin ilk şanlı örneklerini daha işgal altındaki İstanbulda, İzmirde, Adanada vermiş olan işçilerimiz, o zamanlar Fazıl Babaların, Üzeyir Babaların taşıdıkları bayrağı yerê düşürmeyecekler. Netekim, onlar bu 1 Mayısı da, padişahçılığa, derebeyliğe ve bunların teslim olduğu emperyalistlere karşı milli kurtuluş şiarını haykırdıkları 1 Mayısların anılarıyla kutladılar. Zaten günümüzün ana şiarı, yurtseverlerimizin ana dâvası da bu değil mi? İşçilerimiz inanıyorlar ki, kökü 1 Mayıslarda olan devrimci ülkü, ergeç yurdumuzda da bütün yasak duvarlarını, sömürücülerin koyduğu kanun engellerini aşacak ve demokratik özgürlükle meydanlara çıkacaktır.

Nuri Üstü

STAV

19 MAYIS VE GENÇLİK

Yurtta 19 Mayısın 45. yıldönümü özel bir ilgiyle kutlandı. Bu kutlama üzerine partiler adına açıklanan fikirler bir kere daha gösterdi ki, bütün siyasi partiler gençlikle çok yakından ilgileniyorlar. Gençliği kendi taraflarına çekmek istiyorlar. Gençliğe gösterilen bu ilginin 27 Mayıstan beri her gün biraz daha arttığını bu yıl 19 Mayıs kutlama törenlerinde, 19 Mayısla ilgili konuşmalarda, yazılan yazılarda çok daha iyi gördük.

Siyasi partiler tarafından gençliğe artan bir ilgi gösterilmesinin sebebi nedir? Bunun nedenini açıklamadan önce, Atatürkün bir nutkunu hatırlayalım.

Milli Kurtuluş Savaşında ezici bir darbe çiyen gericiler, yıkıcı gayretlerinden vazgeçmemiş, zaman zaman kışkırtmışlardı. Bunlardan biri de 1937 yılında Bursada olmuştur. O zaman Bursaya giden Atatürk gençliğe hitaben şöyle demiştir:

«Türk genci inkılabın ve rejimin sahibi ve bekçisidir. Cumhuriyetin ve inkılabın bekçisidir. Bunları zayıf düşürecek en küçük veya en büyük bir kapırtı, bir hareket duyduysun mu, memleketin polisi vardır, jandarması vardır, ordusu vardır, adliyesi vardır demiyecüksin. Hemen mücadele edeceksin ve kendi eserlerini koruyacaksın. Polis gelecektir, asil suçluları bırakıp, suçlu diye seni yakalıyacaktır. Devrimci Türk genci, polis henüz inkılabın polisi değildir diye düşünecek, fakat asla yalvarmayacaktır. Mahkeme, onu ıslah etmek lâzım diyecek, onu hapse atacaktır. Devrimin savunucusu olan genç, o zaman şöyle diyecek: Ben, iman ve kanaatimin icabını yaptım. Gericiliğe karşı yaptığım müdahale ve hareketimde haklıyım, Eğer buraya haksız olarak gelmişsem, bu haksızlığı meydana getiren sebep ve âmilleri ortadan kaldırmak benim vazifemdir.»

Gerek Atatürkün bu nutku, gerekse 19 Mayıs törenleri ile ilgili olarak çeşitli partilerin açıkladığı fikirler, gençlikte özel bir güç görüldüğünü belirtiyor. Gerçekten de gençlik demokratik güçler arasında özel bir yer almaktadır. Politikayı kazanç vasıtası yapmış olan partilerin siyasi ahlâksızlığının en az etkisi altında kalmıştır. Toplumun en canlı, en hareketli, en duygulu parçasıdır. Soyguncu sınıfların ahlâksızlığı ile kirlenmemiştir. Adalet, hak, hürriyet, demokrasi, barış ve iyi bir hayat isteğiyle dopdoludur.

İşte bütün bu özelliklerinden ötürü, partiler, gençliğe karşı gittikçe artan bir ilgi göstermektedirler. Gençliğin kendi yolu üstüne çıkmasından korkan demokrasi ve devrim düşmanı partiler çeşitli teşkilâtlar kurarak gençleri kendi kontrolleri altına almak ve onu kendi politikalarına alet etmek istiyorlar. Bunun en belirli örneklerini, devrimlerden taviz verme politikasına yöneldiği günden beri CHP-nin gençlik içindeki çalışmalarında görüyoruz. Doğrudan doğruya gerici politikayla ortaya çıkan partiler ise, gençliğe acıktan açığa düşman olduklarını söylüyor, gençliğin politikaya karışmaya hakkı olmadığını iddia ediyorlar. Buna en iyi örnek de Demokrat Partinin gençliğe karşı 28 Nisanda açtığı ateştir. Demokrat Parti Atatürkün gençliğe hiçbir ödev vermediğini, Bursa nutkunu gençliğe ithaf etmediğini söylemeye daha

1958 de başlamıştı. Bugün aynı iddiayla ortaya çıkan AP propagandacılar Atatürkün 1937 yılında Bursada gençliği devrimleri koruma ve geliştirme savaşına çağıran bir demec vermediğini söylüyorlar.

Partilerin ve siyasi kişilerin bu tutumları gösteriyor ki, yurdumuzda demokrasinin gelişmesi, devrimlerin gerçekleşmesi, gericiliğin çıkardığı engellerin yenilmesi için Türk gençliğine büyük ödev düşmektedir. Bu ödevi bilen ve bunun sorumluluğunu duyan 19 Mayıs gençliği bugün gericilere karşı yürüttüğü mutlu hayat savaşında şöyle haykırıyor:

«Bursa söylevini
bizler hep okuyacağız gür bir sesle
üniversite bahçesinde
zindanlar açık kaldıkça
özgürlük kilitlendikçe»

Bizler hep okuyacağız gür bir sesle
En uzak köylerimizde
gerilik kol gezdikçe
aydınlığın yolu kesildikçe

Bizler hep okuyacağız, gür bir sesle
yurdun meydanlarında . . .
işler düzelmedikçe
halkımız kurtulmadıkça

Bizler hep okuyacağız gür bir sesle
çoğalarak çoğaltarak seslerimizi
Anayasa uygulanmadıkça
Mustafa Kemal dirilmedikçe.»

Nurten Özür

USTAV

(Amerika ve Natoya bağlılığım tenkit eden yazılardan örnekler)

Bizde yıllardanberi dış politikada gazetecilere düşündüklerini yazmak yasak edilmiştir. Bu yasağı tanımayıp da, hükümetlerin dış politikada Atatürk zamanındaki bağımsız, tarafsız, barışçı yoldan ayrıldıklarını söylemek cesaretini gösteren vatandaşlar, hemen vatana ihanetle suçlandırılıyordu. Son zamanlarda bu dış politikamızın zararları öylesine acık bir şekilde su yüzüne çıktı ki, birçok gazete dış politikamızın milli menfaatlerimize uymadığını yazmaya başladı.

Gazetelerimizi toplu olarak okuma imkânlarını bulamayan yurt dışındaki okuyucularımıza dış politika hakkında yazılan bu yazılardan kısa örnekler veriyoruz:

«Gelenek o hali almıştı ki, kendi devletimiz ve siyasi şahsiyetlerimiz tenkit edilebiliyor, ille velâkin Amerikan dostlarımızınkine toz kondurulamıyordu. Şimdi tabu yıkıldı. Vatandaşlar kendi aralarında yirmi yıla yakın süregelen dış siyasetimizin muhasebesini yapıyorlar . . . İkinci Dünya Harbinden beri müzminleşen bu dış politikadan önce, biz tamamiyle özgür, bağımsız, dinamik olmayı gaye edinen bir yoldaydık. Atatürk evvel-âhir o yoldaydı. Atatürkün vefatından sonra bir süre iki ipte oynadık. Batılılarla müttefiklik, mihvercilerle dostluk anlaşması tenakuzları arasında bocaladık. Jeopolitik durumumuz bunu gerektiriyordu, diyenlere sormak lâzım: İsveç de aynı jeopolitik durumda değil miydi? «Dış yardım görmezdik» diyenlere de sorarız: Hindistan, Arap ülkeleri bizden daha mı az yardım gördü?»

(21 Nisan, Zafer – Vâ-Nâ.)

2

«Dış politikada hiçbir derinliği olmayan bazı kişilerin ne dünya gidişine, ne bilgiye, ne mantığa dayanmayan boş kelimelerden ibaret uydurma yaveleri, bir garip yabancı dalkavukluğa kadar uzanmaktadır ki, bunun da arkasında küçük hesaplar, pis pis kişisel menfaatler kokmaktadır . . . Ne demektir ille de Amerikayı beğenmek? Amerikayı da beğenmiyen hiçbir Türk olamaz mı bu memlekette? Bu hak, bütün demokrasilerde her ferde tanınmıştır da, niye Türkiyede kimseye tanınmak istenmez? Nereden gelir bu baskı, ve kimlerin menfaati vardır bu baskıda? Biz satılmış bir sömürge memleketi miyiz, yoksa ne düşünürsek rahatça söyleyebileceğimiz bir demokrasi miyiz?»

(7 Mayıs, Vatan-Milliyet-C. A.)

«İsmet Paşanın» Amerikanın önderliğine inanmıştım, bunun cezasını görüyorum' sözleri acı bir itiraftır. Bu itiraftan ışığında dış politikamızın yakın bir hikâyesini tekrar gözden geçirmek faydalı olacaktır. Daha bir buçuk yıl

önce başımızdan geçen Küba buhranını hatırlayınız. Bir savaşın eşiğine gitmiş gitmiş gelmişdik. Hem de ilk hedef olarak. O zaman Türkiye ne yaptı? Amerikaya dönüp de: 'Canım, toplan ağzında biz varız, vazgeç bu işten, dünya barışını tehlikeye atma.' dedi mi? Hayır. Sam Amcanın menfaatlerini korumak için bütün Türklerin hayatını tehlikeye atacak kadar gözü kara bir politika tutturduk. Sonra da bu siyaseti tenkit etmek isteyenlere çamur sıvamak için elimizden geleni yaptık. Koreden başlayarak bugüne dek getirdiğimiz politikanın büyük-küçük yanlışlıklarını çok acı bir şekilde ödüyoruz. (18 Nisan, Cumhuriyet-İ. S.)

«Bizim dün söylediğimiz sözler, bugün memleketin en yetkili ağızlarında doluyor. İç politikadan sonra dış politikaya da sıradı bu durum. Dün bu sözleri söyleyenler en azından vatana ihanetle itham edilir, satılmışlıkla damgalanırdı. Ama hâdiseler bizi o noktaya getirdi ki, memleketin mesul mevkilerinde bulunanlar gerçekleri ifade etmek zorunda kaldılar. Dış politikada bağımsızlığı savunmak, dış politikada peyk olmak zilletini reddetmek, her Türk vatandaşının hakkı değil miydi? Amerikan politikasının kuyruğuna yapışmış bir hariciyeye hangi Türkün gönlü razı olur? Biz ki Atatürkün günlerinin ışığında yaşamış, başını dik tutmasını öğrenmiş bir kuşakız. Nasıl katlandık buna?»

(19 Nisan, Cumhuriyet-İ. S.)

«Ankaradaki Amerikan Haberler Merkezinin gazetelere gönderdiği haftalık bülten, Amerikanın Kıbrıs meselesinde hiçbir tarafı tutmadığı, meseleye hiç karışmadığı ve mesele hakkında herhangi bir görüşü de olmadığı gibi çelişmelerle ve gerçeklere uymayan bir sürü sözle doludur. En hafif deyişle bu bülteni neşretmek bir münasebetsizlik olmuştur.»

«Amerikanın durumunu daha başlangıçta sarılı olarak görüp, meseleyi kendimiz çözümleme yoluna girmeliydik. Her hareketimizde Amerikanın ağzına bakmamıza lüzum yoktu.»

(20 Nisan, Cumhuriyet – Prof. A.)

«Birleşik Amerika, Kıbrıs meselesine hiç karışmamıştır cevabı, hem gülünç, hem de ibret vericidir. Amerika, Kıbrıs meselesine hiç karışmamıştır da, Amerika Dışişleri Bakanlığının iki numaralı adamlarından biri olan Mr. George Ball, Atina, Lefkoşe ve Ankaraya turist olarak mı gelmiştir? Meshur Anglo-Amerikan Planı dünyanın gördüğü bir hayal midir?»

(Milliyet – M. T.)

«Amerika B. M. lere güven gösteriyormuş. Milletlerarası ihtilâflarda onu milletlerarası merci olarak tanıyormuş. Ama Amerika kendisini ilgilendiren hangi ihtilâfın bu mercide haline başegmiştir?»

(20 Nisan, Ulus – S. T.)

«Son yıllarda dünya siyasi manzarasında göze çarpan mucizevi gelişmeler, Türk kamu oyunu dış politikamızda radikal değişiklikler yapılmasını ister hale getirmiştir.»

(1 Mayıs, Cumhuriyet — K. S.)

«İkinci Bandung, Türkiye'ye, son yıllar içindeki yanlış dış politika yüzünden uzakta kaldığı Asya-Afrika grubu içine yeniden girmek fırsatını vermiştir. Birinci Bandung'da Türkiye'nin tutumu başından sonuna kadar hatalı olmuştur. Nuri Saidin Irakı ve Lübnanı yanımıza alarak beylude yere Batının avukatlığını yaptık. Türkiye bu tutumuyla Asya-Afrikalıları incitmiştir. İkinci Bandung'da bu hata işlenmemelidir.»

(21 Mayıs, Ulus — A.Ş. E.)

«Bir zamanlar yeni uyanan milletlerin ve yeni kurulan devletlerin Milletler Cemiyetinde öncüsü olan Türkiye, bugün sadece Pakistan ve İsrail tarafından desteklenmektedir. Osmanlı devletini yıkmaya kadar götüren şahsiyetsiz, büyük devletler politikasının hortlatılması bizi bu noktaya getirmiştir. Bugün değil yalnız Üçüncü Dünya adı verilen yeni devletler, dostlarımız dahi bize sırt çevirmişlerdir. Bugün, adına ne dersek diyelim, memleketin gerçek çıkarlarına uygun, dünyanın gidişine paralel bir dış politikaya ihtiyacımız vardır.»

(27 Nisan, Cumhuriyet — E. G.)

«Şimdiye kadar dış politikanın anlaşılmasına sadakatle bağlılık ve üzerimize düşen vecibeleri yerine getirme şeklinde anlaşılmalı, Türkiye'yi dış politikada silik bir ülke haline getirmiştir. Kendileriyle anlaşma yaptığımız büyük ülkelerin politikalarını uygulayan Türkiye'nin, doğrusunu söylemek lazım gelirse, dış politikada bağımsız bir kişiliği olmamıştır. Türkiye bugün dış politikasını bağımsızlaştırmak zorunluğunu duymuştur. Türkiye için başka bir seçme de yoktur.»

(18 Nisan, Cumhuriyet — H. Y.)

«Kraldan da ileri kralçılara sormak gerek: Batılı olmak veya Batılı kalmak için mutlaka ve kayıtsız şartsız Amerikanın borusunu öttürmek mi lazımdır? Bizce Batılı olmak başka şeydir; Amerikanın, İngilterenin veya Fransanın dümen suyunda gitmek ise bambaşka şeydir. Türkiye'nin menfaatleridir bizce önemli olan. Yapışık politikanın acısını çektik. Şahsiyetli, haysiyetli, hareketli bir politika ile yeni dünyada söz sahibi olmalıyız. Amerika ne kadar dostumuz ise, bize dost elini uzatan, hele dar zamanımızda bizi anlıyanlarla da (Sovyetler Birliğini kastediyor) öylesine dost olmalıyız. Amerikanın hoşuna gider mi gitmez mi, buna bakmadan, Türkiye'nin yakın komşularıyla, tabii bu arada Rusya ile ticaretini geliştirmesi, her alıcıya istediği kadar Türk malı satması pek normal değil midir?»

(9 Mayıs, Ulus — F. S.)

«Bir ülke, kişiliği olan, ulusal gerçeklerinin zorladığı bir politika izliyorsa saygı görür. Bir ülke çantada keklik olup elde bir sayemaya başlandı mı, bunun sonunda daima hüsrana olur. Yıllardan beri bu memleketin gerçek yurtseverleri her gün eskiyen, her gün yeni koşullara uyurulması gereken bir dış politika izlenmesini söylerken geçmiş iktidarlar buna kulak asmadılar. Hiçbir vatansever, ulusal kişiliği olan bir politikanın izlenebilmesi için gereken ortamı hazırlamakta tereddüt etmez. Ve ulusal kişiliği olan bir politikanın, uluslararası siyaset sahnesinde Türkiye'ye saygı, itibar ve kişilik sağlayacağına şüphe yoktur.»

(18 Nisan, Vatan — M. R.)

ÜSTAV

Pencereden

ARAP DÜNYASINDA

İkinci Dünya Harbinden sonraki devre, emperyalizmin sömürgecilik sisteminin tamamen çökmesi, milli kurtuluş hareketlerinin genişlemesi, emperyalist cephesinde gelişmelerin son haddine varması ve dünya sosyalist sisteminin her bakımdan kuvvetlenerek insanlık toplumunun gelişmesinde kesin rol oynamasıyla karakterize edilir.

İkinci Dünya Harbinden sonra Ortadoğuda yürütülen kahramanca savaşlar neticesinde birçok Arap memleketleri politik bağımsızlıklarına kavuştu. Egemen devletler olarak, bazıları kapitalist olmanın, bazıları da sosyalist yoldan gelişmeye koyuldular.

Emperyalistler yıllar boyunca Arap dünyasındaki kurtuluş hareketini devrimci özünden ayırmağa, çeşitli entrikalarla ve hattâ silâhlı savaşlarla bu hareketi kendi saldırgan amaçlarına ve menfaatlerine yöneltmeğe çalışmışlardır, çalışmaktadırlar. Arap halklarının tarihi bu hususta birçok örneklerle doludur. Fakat yaratılan güçlüklerle rağmen, Arap halkları hiçbir zaman emperyalizme boyun eğmediler.

Cezayirde

Fransız emperyalizmine karşı yedi yıllık uzun ve kahramanca savaşlardan sonra bağımsızlığa kavuşan Cezayir, bugün sosyalist toplumu kurmak uğrunda emin adımlarla ilerlemektedir. Cezayir Cumhurbaşkanı Ahmet Benbella, Cezayir devriminin amaçlarını ve Cezayirin gelişme yolunu şu sözleriyle açıklamaktadır: «Biz milli kurtuluş savaşına yalnız bağımsızlığımızı sağlanmak için girişmedik. Devrimimizin politik bir özü var. Her şeyden önce, sınıfların biri lüks içinde yaşayan, öteki her şeyden mahrum olan bir toplum istemiyoruz. Biz, sınıfsız bir toplum kurmak istiyoruz. Amacımız Arap ve müslüman geleneklerini de hesaba katan devrimci bir düzen kurmaktır. İktidar halkın elinde olacaktır . . .»

Gerçek reformlar yolundan yürüyen Cezayir Halk Cumhuriyeti, topraksız ve az topraklı köylü yığınlarının yararına bir toprak reformuyla köylüyü, ağarın ve yabancıların zulmünden kurtarmaktadır. Kendi kendini idare eden işletmelere halkın katılmasını sağlıyarak, memleketin demokratik gelişmesine yol açmaktadır.

Cezayirin sosyalist yoldan gelişme özellikleri geçenlerde yapılan ve bütün devrimci güçleri birleştiren Cezayir Milli Kurtuluş Cephesi Kongresinde oybirliği ile kabul edilen kalkınma programında belirtilmiştir.

«Biz, kalkınma programımızı, her alanda ilerlettiğimiz kadar Türkiye'nin kalkınması için de yararlı göreceğiz. Biz, Türkiye'nin kalkınması için de her türlü yardıma hazırız. Biz, Türkiye'nin kalkınması için de her türlü yardıma hazırız. Biz, Türkiye'nin kalkınması için de her türlü yardıma hazırız.»

Mısırda:

«Krallık rejimini tarih mevzarına gömen Birleşik Arap Cumhuriyeti de ekonomik gelişmesinde büyük başarılar elde etmiştir. Büyük özel mülkiyetin ve sermayenin millileştirilmesi tedbirleri, toprak reformunun genel hatlarıyla çözümü, memleketin gelişmesinde önemli etkenler olmuştur. Bugün Mısırda, hükümetin bildirdiğine göre, memleket endüstrisinin yüzde 90-ı devlet kontrolü altındadır. Hemen hemen bütün dış ticaret sistemi hükümetin elindedir.

Gerek Cezayirin, gerekse Birleşik Arap Cumhuriyetinin ekonomik kalkınmalarında olumlu ve önemli olaylardan biri, Sovyetler Birliğinin ve diğer sosyalist devletlerin bu memleketlere yaptıkları kardeşçe yardımdır. Bugün, Sovyetler Birliğinin menfaat gözetmez yardımıyla kurulan ve ilk kısmı geçenlerde Sovyet Başbakanı Hruşçof'un da katılmasıyla işletmeye açılan Assuan barajı dünyanın en büyük barajlarından biridir. Yapılan hesaplamalara göre, baraj duvarının temel genişliği 1200 metre, uzunluğu 5 km, yüksekliği, 111 metredir. Hacmi bakımından baraj duvarı meşhur Hepsif piramidinden 17 defa daha büyüktür. Barajın su toplama gücü 130 milyar metreküptür. (Genevre gölünden 9 defa daha büyük). Bu muazzam baraj Mısır ekonomisine neler sağlayacaktır sorusuna, aşağıda Mısır basınından aldığımız resmi bilgiyle cevap verelim: Kurulacak sulama tesisleri vasıtasıyla Mısırda işlenir toprakların miktarı şimdiki mevcudun üçte biri nispetinde artacaktır. Bu miktar, toprak reformu yoluyla çiftçilere dağıtılan bütün topraklardan daha da fazladır. Başkan Nasır'ın da, artık üyelerinin 150 sinden fazlası öz be öz Mısır işçi, köylü ve halkçı aydın temsilcilerinden olan Milli Mecliste belirttiği gibi, «barajdan faydalanma neticesinde memleket milli geliri yılda 234 Milyon funt-lira artacaktır ki, bu miktar devrimden önceki Mısır milli gelirinin yarısı kadardır. Baraj, döviz olarak memlekete her yıl, ithalâtın azaltılması, ihracatın çoğaltılması neticesinde 100 milyon funt tasarruf sağlayacaktır? Ayrıca baraj yılda 10 milyar kilovatsaat, ya da mevcut bütün elektrik santrallerimizin üretiminden iki defa daha fazla elektrik enerjisi verecektir.»

Assuan barajı, Birleşik Arap Cumhuriyetinin genel olarak ilerdeki gelişmesi üzerinde çok önemli rol oynayacak bir faktördür. Sovyet Başbakanı Hruşçofu büyük bir misafirperverlik ve samimiyetle karşılayan Başkan Nasır'ın da dediği gibi: «Assuan barajı, Sovyet-Mısır dostluğunun ölmöz bir yüce abidesi olarak tarihimize girmiştir.»

Yemende:

Yemen, Arap dünyasının en genç cumhuriyetlerinden biridir. Henüz bir yaşındadır. Çetin savaşlardan geçmiştir.

Yemen halkı, 1963 devrimiyle mutlakiyet düzenini yıktı, emperyalist saldırmayı püskürttü. Yemen bugün bağımsız ekonomik ve politik gelişme yolundadır.

Cezayir ve Birleşik Arap Cumhuriyeti gibi, Yemen Arap Cumhuriyeti de sömürgecilğe ve emperyalizme karşı savaşan, dünya barışını destekleyip

sağlanılaştıran bir memlekettir. Sovyetler Birliği, Yemen Cumhuriyetine de ekonomik gelişmesi için kardeşçe yardımda bulunmaktadır. Barış, çeşitli politik sistemlerin barış içinde yanyana yaşama prensipini, emperyalizme ve bütün şekilleriyle nekoloniyalizme (yeni sömürgecilik) karşı savaş, milli kurtuluş hareketlerini destekleme v. s. gibi önemli milletlerarası meselelerde, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist memleketlerle Arap Cumhuriyetleri arasında tam bir görüş ve fikir birliği mevcuttur.

Hüseyin Çeliner

Hikâye:

ÜÇ İKİDEN BÜYÜKTÜR

Adanada İncirlik dedikleri yere Amerikan kazığı çakılıp da Nato dikeni telleri çekildiği yıllardı. Bu tellerin çevrelediği on köylük yere, İncirlikte doğdukları kimlik belgelerinde yazılı olanların bile girmesi yasaktı. Ama içerisi bize yasak olan bu kesimin dışında, kapılarında ve bu kapılara götüren yol kavşaklarında bizim askerlere nöbet bekletiyorlardı. «Emir altında boynum eziktir» diyordu Memetçik. Babasına bile «Bas geri!» diyordu. «Alargadan dolaş, yasak!» diyordu.

Ne de olsa, göze yasak yoktu. Alargadan olsun, söyle bakınca, o giremediğimiz kesimde neler olup bittiği az çok görülüyordu. Barakaları ve çadırları ile baştanbaşa bir şantiye. Buldozerler -yoldüzerler, elevatörler, kule vinçler, beton makineleri harıl harıl çalışıyor. Hem de gece gündüz.

Bazı yaşlı kişiler, o degılden, nöbetçi askerlere uzaktan soruyorlar:

«Ne kuruluyor burda Memet?»

Aldıkları karşılık, sadece «git yoluna» diyen bir el işaretidir. Adananın Köprübaşı insan pazarından kiralamp da özel servis kamyonlarıyla o yasak tellerini geçen işçilere soruyorsun:

«Ne yapısıdır bu çalıştığımız?»

Pek sıkıştırlarsa bir sözcükle karşılık veriyorlar: !Sıtratejik!

«Peki, kim kurduruyor o yapıları?»

«İncirliğe kim gelip oturmuşsa . . .»

«Mitayidiniz de onlardan mı?»

«Hayır, Türk . . .»

«Gündeliğiniz ne kadar, elveriyor mu?»
«Düşük, amma sen daha çok sorarsan, bizim gündelik sifıra da düşer.»
«Ulen, bu kadara kadar da sır mı bu?»
«Ne sandın baba, ağzımızdan yemin, başparmağımızdan imza aldılar hem . . .»

Bu yeminli imzalı işçiler büyük bir depo yapısında çalışıyorlardı. Haftalar var iki, temel kolonlarına beton döke döke bitiremediler. Bunca betonu Ceyhan'a dökseydin, şimdiedek bend olurdu. Dört yol'lu İlyasla Arapkir'li Kemal, sabahtan akşama beton dipçiklemekten kolu kanadı kırkıktı. Askeri kontrolör, Bayındırlık Bakanlığının sürveyanı soluk aldırıyorlardı. Vincin betoniyerler yönünden takip da uçurduğu köya çeyrek saatte bir kafalarının üstünde kandilleniyordu. Tonluk kovanın bir çağlıyan gürlmesiyle temele aktığı taze betonu, çeyrek saatte, öteki gelinceye kadar, kalıplar içinde, örme demirler, edriyeler arasına yaymak, şişlemek kolay değildi. Kova kandillendi mi tepende, hemen çekil. Boşaltıp da gitti mi, hemen yanaş. Emir böyle. Günün uzununu ve günlere aynı tekdüzen. Makineleşmiş gibiydiler.

Amma makine bile tutukluk yapar, avaryası olur da, insanoğlu yapmaz mı? Yapar elbet. Bir kuşluk vakti, kovanın zinciri de beklenmedik bir gevşeklik yaptı. O kadar anide oldu ki bu iş, İlyasla Kemal de atik davramp çekilemediler. Tonluk kova olanca betonu ile ikisini birden yorganlayıverdi. Bir serpmenin kurşun ağırlığı altında sıkışmış iki balık gibiydiler. Çırpınamadılar. Gömüldüler.

Alarm kampanası vuruldu. Beton vardiyasının yüz kadar ustası ve ameleli koşuştular. Hemen şantiye yazıhanesine de haber uçuruldu.

«Mukuatımız var beyim!»

Kilise direği gibi bir ense, bu haberi getirene doğru dönmedi bile. Masanın üzerinde tabanlarını gösteren rugan ayakkabılar yere inmedi bile. Bir köşesiyle pipoyu kıstıran dudaklar sadece usançla büküldü:

«Gene mi?»

«İki arkadaşımız kaldı betonun altında beyim!»

«E ne yapalım?»

«Betonu açalım dedi arkadaşlar . . .»

Kılıh tombul bir el kalktı havaya ve parmakları iri yüzüğü parıldatarak şöyle bir sallandı:

«Yooo, mezar izinsiz açılmaz!»

«İzin almaya geldim, beyim.»

«İzni ancak Amerikan komutanlığı verebilir.»

Haber komutanlığa da ulaştırılmıştı. Mutaahhidi de oraya çağırıldılar. Ayaküstü bir görüşme. Gereği düşünüldü: Bir ton betonun maliyeti? Söz-gelişi üç bin. İki ölüye, sözgelişi, biner liradan tazminat verilse, eder iki bin. Öyleyse, üç ikiden büyüktür. Hazırlayın protokolü. Hattâ kendi ihmalleri yüzünden kaza diyerek . . .

Bu karar veriledursun, beride işçilerden kimi beton tümseğini diş-tırnak ecelemeğe çalışıyordu. Ama Coniler gecikmeden gelip engel oldular.

«Düzleyin, yayın şu betonu!» dediler.

Arkadaşlarının beton mezarını düzlemeye kimse yanaşmıdır. Tıfıl bir Amerikan subayı bağırdı:

«İşbaşına!»

Amele çavuşu ondan da baskın çıktı:

«Paydos!»

Zorla çalıştırmaya kalkıştılar.

«Sözünüz dolarınıza geçer ulen!» diye dikiliverdi çavuş. «Bizi de mi hükümet sandınız yoksa?»

«Peki, siz Amerikan parası almıyor musunuz?»

«Paranızı alanın da avradını, gayrı burda çalışanın da!»

İşçiler, mezarlıktan döner gibi, yasak tellerin kapısından çıkıp gittiler. Adanaya telefon edildi: «Yarın sabah yüz işçi daha!» Ama Köprübaşından, artık bu şantiye, bu depo, bu beton mezar için, yüz değil, tek işçi bile kaldıramadılar.

O yapı hâlâ yarımdır. Temelinde hâlâ iki ölümün yatar.

F. E.

Ceyhan Atuf Kansu

AĞIT

Ağlamam ben, ağdım erkek,
Ağlamam eğer o gün gelirse,
Beyazıt meydanında verdiğim kan
Halkıma taze bir gül verirse,

Ağlamam ben şehitler gecesinde
En yiğit oğullarımın yitiğine
Bir ucundan yırttığım karanlık
Birden, şafağa değişirse.

Ağlamam ben, kahrından ölsem de
Vermediğim bayrak Anayasa
En ıssız köyümün meydanında
Bir adalet ağacı olur, yeşerirse.

Ağlarım ben o zaman, ağdım kız erkek
Beyazıt meydanı bir gün unutulursa
Kötülüğün bulutu gelip sinsi-sinsi
Benim üstümü örterse.

Verdiğim kavga yirmi sekiz Nisanda
Verilmemiş bir kavgaya dönerse
Ağlarım Turan Emeksiz ağacının dibinde
Bir o zaman özgürlük türküm ağda döner . . . dönerse.

*

TUŞTAV

UZAK BİR ÖĞRETMENE

Şimdi biri seni öldürebilir
Ellerim kalakahr belki
Ve belki bir çocuk çoban kalır ömrü boyunca
Kalemimi kimseler kullanamaz
Şimdi biri seni öldürebilir
İki çocuğunun adı yetim ve karm dul
Bul bulabilirsen benim adım ne olur

Şimdi biri seni öldürebilir
Üstüne kapamıp ağhyamam işte yasalar
İşte «kasa»lar ve para denen tutsaklık
Satılıp ölen kızlar
Ve kuma kuma üstünü Anadolu

Seni biri öldürebilir ne kötü
Ama ellerinle ısrımış bu karanlık kime ne
Kime ne bir kız bir at fiyatınaysa
Ve sen öğreteceksen bunu yediden yetmiş

Şimdi biri seni öldürebilir
Kurtarmalıyım.

*

ANADOLUNUN KADERİ

Ağrı dağının batı yamacında
Okulsuz yolsuzsa Akdere köyü
Yüreğimde en rezil utanem sızısı bu
Çizgi çizgi büyüyen avuçlarımda
Mutsuz Anadolunun alinyazısı bu

Koca Kentlerde parti kavgaları olur
Yüz haneli Akdere köyü
Toprakla savaştır dört mevsim
Akderenin sırtında koca kentlerin yükü
Dört mevsim alnteri döker Mehmedim

Binlerce Akdere köyü vardır Anadoluda
Elimizi uzatmadığımız dönüp bakmadığımız
Okulsuz yolsuz binlerce Akdere köyü
Uzay çağında tarlaları öküzle sürülen
Ve mert yürekli insanları Akderelerin
Dört mevsim bizim için alnteri döken

TÜSTAV

VEYSEL GECESİ

İşte Sıvralan köyünden Veysel
Unutulmaz sesi aşkın
Bir karanlığı gezdiriyor dünyada
Dostluk bildiği tek gündüz
Dokundu mu sazın teline
Toprağın kırk kapısı da açık
Ben diyor Enstitülerde çaldım
Seviniyor dilinde Yunus
Derken kırkyediye benzer bir susma
Eşkiyalar kesiyor sanki yolunu
Ah suvaz çarşısı suvaz paşası
Her gün asılıyor Pir Sultan Abdal
Yanıp kavruluyor kırlarda ekin
Dokunuyorsun acıya kana
Gurbettesin gayrı elin böğründe
Türkülerin şavkı gücün güvencin
Parmakları ucunda Veysel'in
Bütün âşklarıyla Anadolu
Veysel gecesi bu kara gül işte
Ta yüreğinde kökü halkın
Doğuda dağa kaldırılmış gelin
Kahrolan ırgat yüzü Çukurovada
Sinan kubbesi altında bir ucu
Yalın toprak yalın özlem yalın aşk

TÜSTAV

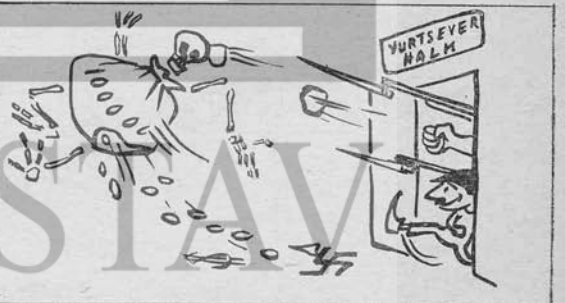
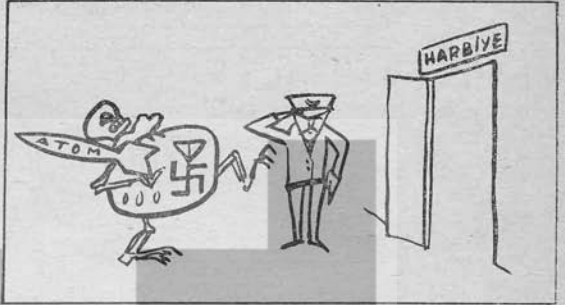
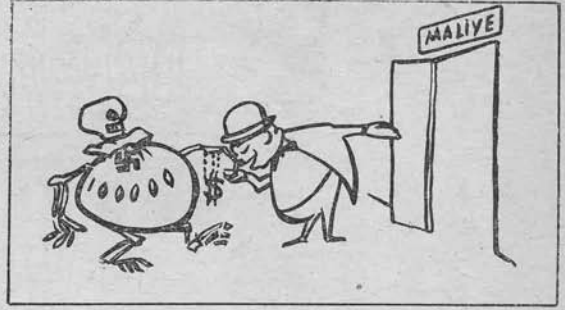
„YURDUN SESİ“

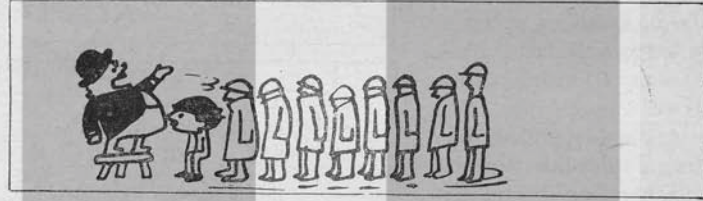
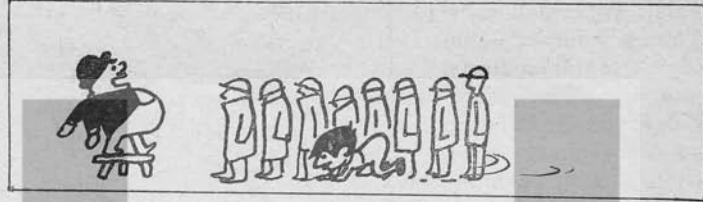
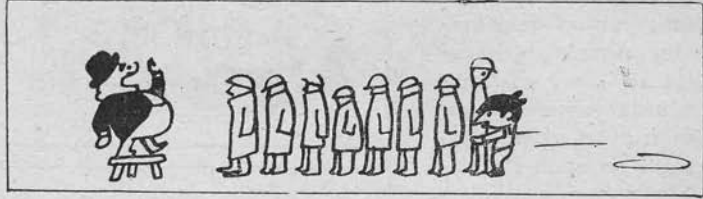
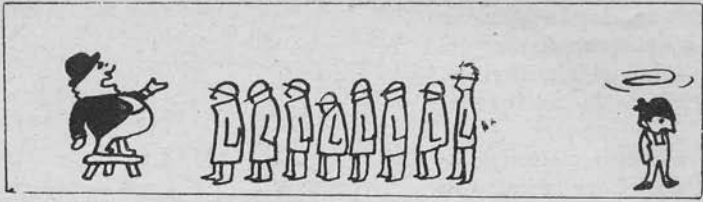
karşılındakileri ezme, 27 Mayısın alaşağı ettiği güçleri yeniden işbaşına getirmek olduğunu, bütün plân ve taktiklerinin bu olduğunu gizlemiyorlar. Bu olayı hükümet sözcüleri de, C. H. P. yöneticileri de inkâr edemiyorlar.

Bu büyük tehlikeyi göğüsleyebilmek, onu alt edebilmek ancak çok geniş yığınları, halkın bütün katlarını, çevrelerini, yurdun demokratik güçlerini bir cepede birleştirmekle, örgütlemekle olur. «Yurdun Sesi» işte bu uğurda yayın yapıyor. Geniş halk yığınlarını tekcepede elele verdirmek, onların en canlı isteklerini, çözüm bekliyen en ana dâvaları ele almakla, onları kotarmıya çalışmakla olur. Toprak reformu – topraksız köylüyü topraklandırma, ağalığı kaldırma işi bütün sorunlarıyla ortada duruyor. A. P. bütün demokratik reformlara «olmaz» diyor. Bir çığ gibi artan işsizlik, pahalılık, işçilerimizin yabancı ülkelere buyuna akması, vergilerin, kiralarnın milletin belini bükmesi geniş yığınların günlük derdi olmuştur. «Yurdun Sesi» işte bu derterle ele alıyor.

Milleti derin derin düşündüren bir sürü sorun var. Bunlardan biri de hükümetin, düşüklerden devraldığı ve onların yolundan yürüdüğü dış politikadır. Bu NATOculuk politikası, İngilizlerin Kıbrıs kışkırtmalarıyla, Türkiyemizin varlığı için çok büyük bir tehlike yaratmıştır. A. P. iler burada da, milleti ateşin gözüne sokmaya, Kıbrıs olaylarıyla memlekette estirilen harpçilik havasından fayadalanmaya, ordumuzun başına çorap örmiye, ondan böyle bir kışkırtmayla öc almıya, hükümete gelmek yollarını böylece açmaya çalışıyorlar. «Yurdun Sesi» bütün bu tehlikeleri halkımıza göstermeye, milleti uyarmıya, tehlikeyi önleyecek çareleri belirtmeye çalışıyor.

Bu durum ve gerçekler karşısında «Yurdun Sesi»ni yasaklamıya, onu millete duyurmamıya kalkışanlar, yalnız ve yalnız gerçeğin sesinden korkanlardır. Dostunu düşmanından ayırmasını bilmiyenlerdir. *M. Derince*

Dimyat 'ın pirincine gidiş ve dönüş

Fiyatı 50 kuruş